

Notes on Bhagavad Gita

Chapter 8

By
Jayantilal G. Patel
(jgpatel@gmail.com)

Based on Classes
By
Swami Paramarthananda

अध्याय - ८ अक्षरब्रह्मयोगः । क्रममुक्तिः ।

Yoga of imperishable Brahman.

Comparison between karma and upasnam phalam.

Verses 1,2	Arjun's 7 questions
Verse 3,4	Answer to first 6 questions briefly.
Verse 5-14	Significance and method of remembering GOD at the time of death प्रयाणकालईश्वरस्मरणम् । सगुणईश्वरउपासनम् as साधना । Leads to क्रममुक्तिः । ईश्वरप्राप्तिः ।
Verse 15-22	Two types of goals a person can choose; 1) GOD for immortality, security, peace, and happiness, spiritual goal, and 2) World – risky goal, finite, material goal.
Verse 23-27	Two types of paths leading to two types of goals; 1) शुक्लगतिः leading to ब्रह्मलोकः to ज्ञानम् to मोक्षः - क्रममुक्तिः । २) कृष्णगतिः leading to स्वर्गलोकाः to पुनर्जन्मः । Also, two types of seekers; १) निष्काम-उपासकः, २) कर्मी । Both have not come to ज्ञानयोगः ।
Verse 28	उपासना - उपासकः is better than कर्मी । योगयुक्तः भव अर्जुन ।

१. तत् ब्रह्म किम् ?
परमम् अक्षरं ब्रह्म । सर्वगतः चैतन्यः तत्त्वम् । परा प्रकृतिः । परमात्मा ।
अनन्त तत्त्वम् । Eternal consciousness. It is from macro angle.
२. अध्यात्मं किम् ?
स्वभावः अध्यात्मम् उच्यते ।
स्वभावः (inner essence, the consciousness) अधि (obtaining, residing)
आत्मम् (within शरीरम्) । जीवात्मा ।
Consciousness within body. It is from micro angle.
३. कर्म किम् ?
भूतभावः उद्भवकरः विसर्गः कर्मसंज्ञितः । सृष्टिकारणम् कर्म । भूतभावः (existence of living beings) उद्भवकरः (that which brings out) विसर्गः (my contribution) कर्मसंज्ञितः ।
That brings out existing of living beings is karma. Everything that happens is because of my karma. Present is the result of past karma, future will be the result of my present karma.
४. अधिभूतम् किम् ?
अधिभूतं क्षरः भावः । Every perishable entity we experience in creation is अधिभूतम् ।
All 5-elements, sun, moon, stars, rivers, mountains, physical bodies, etc. are अधिभूतम् ।
Perishable material universe.
५. अधिदैवं किम् ?
अधिदैवं पुरुषः । हिरण्यगर्भः । All presiding deities of every organ put to gather. Total consciousness associated with total mind (subtle body).
६. अधियज्ञः कथं कः अस्मिन् देहे ?
अधियज्ञः अहं (कृष्णः) एव । ईश्वरः । The conscious associated with total cause कारणम् । The whole universe in the potential form is called शक्तिः माया ।
शक्तिः + consciousness = ईश्वरः who is the seed, the cause of the universe.
The conscious + basic energy माया = ईश्वरः । कर्मफलदाता ईश्वरः ।
७. प्रयाकाले कथं ज्ञेयः त्वं नियतात्मभिः ।
ईश्वर उपासनम् । सगुण-ईश्वर-उपासनम् । two types based on motive.
- सकाम-सगुण ईश्वर-उपासनम् for material benefit in this world or higher world.
- निष्काम-सगुण ईश्वर-उपासनम् for spiritual benefit मोक्षः । This उपासना requires वैराग्यम् ।

Two types of निष्काम सगुण उपासना ।

1. साधक does it for a long time and becomes qualified for the निर्गुण-ईश्वरज्ञानम् ।
पराप्रकृतिज्ञानम् । in this life itself. This leads to मोक्षः । This is called सद्योमुक्तिः
जीवनमुक्तिः ।
2. साधक continues सगुण-उपासनम्, but the does not come to निर्गुण, at the time of
death remembers सगुणईश्वरः and prays the lord for मोक्षः । He goes to the
ब्रह्मलोकः and gets ज्ञानम् there. This is called क्रममुक्तिः । This chapter deals with
this क्रममुक्तिः ।

यः (निष्कामसगुणउपासकः) प्रयाति । travels
कलेवरं मुक्त्वा । leaving physical body
अन्तकाले । at the time of death
माम् एव स्मरन् । remembering सगुण Lord
मद् भावां याति । gets क्रममुक्तिः ।
न अत्र संशयः । there is no doubt, it is my promise.

Why one does not remember the Lord at the time of death?

यं यं भावं स्मरन् यजति । Whatever he remembers at the time of death
तं तं एव एति । he will get that

Thought process is governed by: Will of person, and 2) वासना ।

As we grow older the वासना becomes stronger and stronger because of years of habitual thinking and will power becomes weaker. The subconscious mind is saturated with the thoughts over the years. The alternative method is that the वासना should be GODly वासना दैवीसंपत् । We should prepare our subconscious mind from this very moment.

सदा तद् (ईश्वर) भावभावितः । Make the subconscious GODly oriented, be committed to you goal.

Krishna's Advise

सर्वेषु कालेषु माम् अनुस्मर । Remember GOD all the time to saturate the subconsciousmind with the GOD thought, and also युध्य च । discharge your duty, स्वधर्मानुष्ठानम् ।

How can I do two jobs simultaneously ?

Keep ईश्वरचिन्तनम् in the subconscious mind all the time while doing worldly duties . When you are away from worldly duties, the conscious mind should think about the GOD. Don't forget the primary goal, just as you don't forget the destination when you are travelling and take breaks in the middle of the road.

How ?

मयि अर्पितमनोबुद्धिः । depend on GOD for emotional needs and intellectually convinced.

Result ?

माम् एव एष्यसि असंशयः । will reach GOD without doubt.

Need for regular practice

अनुचिन्तयन् । remembering the Lord

अभ्यासयोगयुक्तेन चेतसा । with the mind endowed with the support of regular practice

न अन्यगामिना । with undisturbed mind.

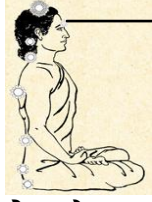
परमं पुरुषं दिव्यं याति । reaches the supreme Lord.

पुरुषः । पुरि शेते यः सः । indweller in all bodies.

पुरयति सर्वम् इति पुरुषः । fills the whole world.

How to remember constantly and at the time of death ?

भ्रुवोः मध्ये प्राणम् आवेश्य सम्यक् । bring प्राण to the heart and from heart to the सुषुम्णानाडी to ब्रह्मरन्ध्रम् at the top of the सुषुम्णानाडी represented by the place between the eyebrows

योगबलेन । with controlled involuntary organs by the practice of Yoga
मनसाचलेन । With steady mind.
भक्त्या युक्तः । endowed with total devotion to the Lord in the form an ईष्टदेवता ।

Object of thinking

१. कविः २. पुराणः ३. अनुशासिता
४. अणोः अणीयांसम्
५. सर्वस्य धाता
६. अचिन्त्यरूपम् ७. आदित्यवर्णः
८. तपसः परस्तात्

Glory of Lord

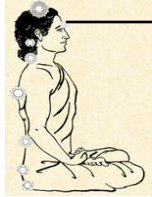
यत् अक्षरं वेदविदः वदन्ति । The infinite one whom the knowers talk about
यत् यतयः (संन्यासिनः) । who people of priority for spiritual knowledge and
वितरागाः विशन्ति । people who have turned away from finite goal of life अपराप्रकृतिः
यत् इच्छन्तः ब्रह्मचर्यं चरन्ति । wishing whom people commit to study of scriptures.
तत् अहं संग्रहेण प्रवक्ष्ये । I will define that Lord in verses 20, 21 and 22.

Two symbolic representation of Lord

1. प्रतिमालम्बनम् । symbol with organs and limbs, like Shiva, Krishna, etc.
2. प्रतिकालम्बनम् । you can invoke the Lord in a symbol without limbs and organs like Shiva lingam and ॐ कार ।

ॐ कार उपासना at the time of death

सर्वद्वाराणि संयम्य (मरणकाले) । Shutting all the sense organs
मनः हृदि निरुध्य । bringing mind in the heart
मूर्ध्नि आधाय । fixing the life breath in the head
योगधारणाम् आस्थितः । focusing (on Ohm)

ओम् इति एकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन् । uttering ohm the Brahman
माम् अनुस्मरन् । remembering me
यः प्रयाति त्यजन् देहं । travels leaving the body
सः याति परमां गतिम् । attains to the Supreme goal क्रममुक्तिः ।

Who can remember Lord at the time of death?

यः मां सततं नित्यशः स्मरति । One who remembers the Lord at all the time

अनन्यचेताः । Lord in the background while doing other duties.

तस्य अहं सुलभः । mind remembers what you value the most in life time.

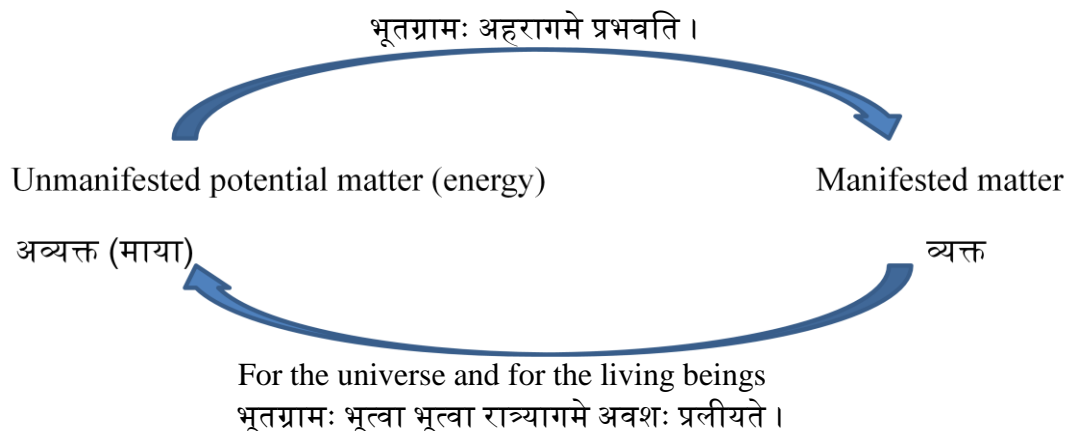
नित्ययुक्तसः । has proper priority, balanced.

योगिनः । उपासकः योगी ।

Two types of goals, intelligent person picks the spiritual goal.	
Spiritual (infinite GOD) - Upasanaa result	Material (finite World) – Karma result
Free from defects	Three defects – 1. Mixed with sorrow 2. Never satisfactory 3. Creates dependence
मां उपेत्य पूनर्जन्म न विद्यते ।	दुःखालयम् आ ब्रह्मभूवनालोकाः पूनरावर्तिनः (पूनर्जन्म भवति) Even the world of Brahma ends after thousands of years ६-लोकाः → भूवलोकः सुवलोकः महर्लोकः ज्ञानलोकः तपोलोकः सत्यलोकः (ब्रह्मलोकः) । all are finite रात्र्यागमे सर्वाः प्रलीयन्ते → अव्यक्तः । at the night of BrahmaJi they dissolve into unmanifest अहरागमे अव्यक्तात् सर्वाः व्यक्तयः प्रभवन्ति । unmanifested to manifested at the day

Eternal process – no creation, no destruction.

Affected by time and space (Material world)

GOD

Other unmanifested witness changeless consciousness principle,
beyond time and space, formless. (Non-Material)

परः तस्मात् अव्यक्तात् यः अन्यः अव्यक्तः सनातः (immortal, not affected by time, timeless, witness of arrival and dissolution of time in sleep) ।

Where is that consciousness located ? Where is GOD ? – Can not be answered

सः नश्यत्सु सर्वेषु भूतेषु न विनश्यति ।

The real goal of Life which is worth attempting

अव्यक्तः अक्षरः (timeless) इति उक्तः ।

तं परमां गतिं आहुः । ‘going’ to Brahman - that is real goal.

यं प्राप्य न निवर्तन्ते । ‘reaching’ which one does not return.

How do you reach ?

It should not involve travel, through wisdom that Brahman is never away from me, Brahman is that consciousness principle which is Myself only. It is owning up my real nature.

तत् मम परमं धामं । That is my real form – पराप्रकृतिः ।

सः परः पुरुषः । that absolute Brahman

यस्य अन्तःस्थानि भूतानि । all the beings rest in him alone विश्वाधारं गगनसदृशं ।

येन सर्वं इदं ततम् । by this consciousness the whole creation is pervaded.

भक्त्या अनन्यया लभ्यः । By nishkaama desire you can come to the nirguna Brahman

अक्षरब्रह्मन्

नारायणः – अनन्तकोटि ब्रह्माण्डनायकः

अव्यक्तः परः अक्षरः सनातः पुरुषः । unmanifest witness consciousness which is beyond time and space, which pervades everything and all beings rest in him. Infinite, Non-matter

